

ACHTSTE BIJDRAGE

TOT DE KENNIS DER

ICHTHYOLOGISCHE FAUNA

VAN

B O R N E O.

ZOETWATERVISSCHEN VAN BANDJERMASIN.

DOOR

Dr. P. BLEEKER.

Ik geef hier weder eenige beschrijvingen van nog niet of weinig bekende Borneosche zoetwatervisschen. Eene rijke verzameling van Bandjermasin, mij geworden door den heer C. HELFRICH, officier van gezondheid der 2^e klasse te dier plaatse en bestaande uit 59 soorten, stelde mij daartoe in de gelegenheid. In de jaren 1850 en 1851 ontving ik reeds talrijke vischsoorten uit de rivier van Bandjermasin door mijnen vriend den heer J. WOLFF. Zijne belangrijke verzamelingen legden den grondslag voor de kennis van Borneo's zoetwatervischauna. Toen ik later van de stroomgebieden van westelijk Borneo, van Pontianak en Sambas, meerdere soorten ontving, welke mij van zuidoostelijk Borneo nog niet waren onder de oogen gekomen, vermoedde ik, dat de rivier van Bandjermasin nog talrijke soorten bevatte, welke ik van daar nog niet ontvangen had, niettegenstaande ik reeds een negen-

tigtal soorten van daar kende. Ik noodigde daarom den heer HELFRICH, onder mededeeling van mijn vermoeden ten deze, uit, mij behulpzaam te zijn om dit punt nader toe te lichten, door op nieuw eene verzameling van zijne standplaats mij te doen toekomen. Het is mij een genoegen, hier openlijk mijne erkentelijkheid te betuigen voor de welwillende toezending daarvan. De verzameling van den heer HELFRICH bestaat uit de volgende soorten.

1	<i>Lates nobilis</i> CV.	31	<i>Bagrus nemurus</i> CV.
2	<i>Ambassis apogonoïdes</i> Blkr.	32	<i>Bagroïdes melanopterus</i> Blkr.
3	„ <i>nalua</i> CV.	33	<i>Arins borneënsis</i> Blkr.
4	„ <i>Wolffii</i> Blkr.	34	<i>Ketengus typus</i> Blkr.
5	<i>Datnioïdes polota</i> Blkr.	35	<i>Pimelodus borneënsis</i> Blkr.
6	<i>Polynemus dubius</i> Blkr.	36	<i>Plotosus unicolor</i> K. v. H.
7	<i>Otolithus microdon</i> Blkr.	37	<i>Clarias pentapterus</i> Blkr.
8	<i>Corvina celebica</i> Blkr.	38	<i>Chaca bankanensis</i> Blkr.
9	„ <i>jubata</i> Blkr.	39	<i>Systomus bulu</i> Blkr.
10	„ <i>trachycephalus</i> Blkr.	40	„ <i>melanopterus</i> Blkr.
11	<i>Scatophagus argus</i> CV.	41	<i>Rohita vittata</i> CV.
12	<i>Toxotes jaculator</i> CV.	42	„ <i>Schlegelii</i> Blkr.
13	<i>Anabas oligolepis</i> Blkr.	43	<i>Leuciscus dusonensis</i> Blkr.
14	<i>Polyacanthus Helfrichii</i> Blkr.	44	„ <i>uranoscopus</i> Blkr.
15	<i>Helostoma Temminckii</i> CV.	45	<i>Belone caudimaenla</i> Cav.
16	<i>Trichopus Leerii</i> Blkr.	46	<i>Hemiramphus borneënsis</i> Blkr.
17	„ <i>trichopterus</i> CV.	47	<i>Clupeoides borneënsis</i> Blkr.
18	<i>Ophicephalus bankanensis</i> Blkr.	48	<i>Engraulis erocodilus</i> Blkr.
19	„ <i>striatus</i> Blkr.	49	„ <i>melanochir</i> Blkr.
20	<i>Equula ensifera</i> CV.	50	<i>Coilia borneënsis</i> Blkr.
21	<i>Mugil borneënsis</i> Blkr.	51	<i>Notopterus hypselonotus</i> Blkr.
22	<i>Gobius kokius</i> CV.	52	<i>Synaptura panoïdes</i> Blkr.
23	<i>Periophthalmus borneënsis</i> Blkr.	53	<i>Achiroides melanorhynchos</i> Blkr.
24	<i>Eleotris melanostigma</i> Blkr.	54	<i>Plagusia oxyrhynchos</i> Blkr.
25	„ <i>urophthalmus</i> Blkr.	55	<i>Chonerhinos modestus</i> Blkr.
26	„ <i>urophthalmoides</i> Blkr.	56	„ <i>naritus</i> Blkr.
27	<i>Silurus erythropterus</i> Blkr.	57	<i>Arothron potamophilus</i> Blkr.
28	„ <i>hexapterus</i> Blkr.	58	<i>Syngnathus boaja</i> Blkr.
29	<i>Pangasius macronema</i> Blkr.	59	<i>Trygon undulata</i> Blkr.
30	<i>Bagrus gulio</i> CV.		

Van deze soorten zijn 16 nieuw voor de fauna van Bandjermasin, t. w. *Lates nobilis* CV., *Otolithus microdon* Blkr., *Corvina celebica* Blkr., *Corvina jubata* Blkr., *Anabas oligolepis*

Blkr, *Polyacanthus Helfrichii* Blkr, *Trichopus Leerii* Blkr, *Ophicephalus bankanensis* Blkr, *Eleotris urophthalmus* Blkr, *Bagrus gubio* CV., *Plotosus unicolor* K. v. H., *Chaca bankanensis* Blkr, *Notopterus hypselonotus* Blkr, *Plagusia oxyrhynchus* Blkr, *Chonerhinos naritus* Blkr en *Trygon undulata* Blkr.

Het aantal der bekende Bandjermasinsche vischsoorten wordt daardoor gebragt op 106. Van de bovengenoemde 16 soorten waren echter reeds van andere plaatsen van Borneo bekend *Lates nobilis* CV, *Eleotris urophthalmoïdes* Blkr en *Chonerhinos naritus* Blkr, zoodat 13 soorten overblijven, nieuw voor de fauna van het eiland, waarvan nieuw voor de wetenschap *Corvina jubata*, *Anabas oligolepis* en *Polyacanthus Helfrichii*.

Bij het herzien mijner Cyprinoïden van Indischen Archipel ontwaarde ik, dat eene soort van *Barbus*, welke ik reeds in 1852, te gelijk met eenige exemplaren van *Barbus erythropterus* Blkr van Pengaron, in zuidoostelijk Borneo, ontvangen had, eene eigene soort daarstelt, welke ik hieronder als *Barbus amblycephalus* heb beschreven, en welke alzoo in de lijst der Borneosche visschen moet opgenomen worden.

Bovendien heeft de heer HECKEL in zijne ichthyologie van RUSSEGGER'S Reise (Fische Syriëns) enkele Borneosche Cyprinoïden vermeld, welke ik verzuimd heb, in mijne vroegere lijsten van Borneosche visschen op te nemen. Deze soorten zijn *Barbus carassioïdes* Heck., *Cyrene ocellata* Heck. en *Cyrene festiva* Heck. Van *Barbus carassioïdes* ken ik geene beschrijving. Ik zie er slechts van aangeteekend, dat er de 3^e ongesplitste aarsvinstraal beenachtig zou zijn. Indien deze uitdrukking in volstrekten zin op te nemen is, bezit ik die soort niet. Meerdere soorten van *Barbus* mijne verzameling hebben echter dien straal aan de grondhelft beenachtig en is de uitdrukking van den heer HECKEL in dezen zin op te nemen, dan is zij van geene soortelijke waarde en laat zich de soort daarnaar niet bepalen. Ik stel dus deze soort voor memorie. De twee soorten van *Cyrene* behooren tot het geslacht *Dangila* Valenciennes. *Cyrene festiva* Heck. bezit ik niet. *Cyrene ocellata* Heck. daarentegen is dezelfde soort als mijne *Dangila microlepis*

(Nat. Tijd. N. Ind. V p. 595), die ik van Sumatra ontving en welke voortaan, wegens de prioriteit der beschrijving van den heer HECKEL *Dangila ocellata* zal behooren genoemd te worden.

Alle de bovengenoemde soorten voegende bij de reeds van Borneo bekende, zijn thans van dit eiland bekend 224 vischsoorten, welke hieronder naar hunne geografische verbreiding over Borneo zijn opgenoemd.

SPECIES PISCIUM BORNEËNSIUM HUCUSQUE COGNITAE.

Nomina Systematica.	Habitatio borneensis.								
	Ignota.	Banjerimas.	Dusun.	Pengaron.	Prabukarta.	Samut.	Pontanak.	Sambas.	Pamangkat.
1 <i>Lates nobilis</i> CV. Verh. Bat. Gen. XXII Perc.	.	1	1
2 <i>Ambassis apogonoïdes</i> Blkr, Nat. Tijdschr. Ned. Ind. II p. 200,	.	1
3 » <i>nalua</i> CV. ibid. IV 453.	.	1	.	.	.	1	.	.	.
4 » <i>Wolfii</i> Blkr, ibid. I 9.	.	1	1	.	.
5 <i>Serranus crapao</i> CV. Verh. B. G. XXII Perc.	1	.	.	.
6 <i>Mesoprion immaculatus</i> CV. ibid.	1	.	.
7 » <i>Johnii</i> CV. = <i>Mesoprion unimaculatus</i> Blkr. ibid. (nec QG. nec. CV.).	1	.	.	.
8 <i>Therapon servus</i> CV. ibid.	1	.	.	.
9 <i>Datnioïdes polota</i> Blkr, Nat. T. N. I. V p. 441.	.	1	1	1	.
10 » <i>microlepis</i> Blkr. ibid. V p. 442.	1	.	.
11 <i>Sillago malabarica</i> Cuv. = <i>S. acuta</i> CV. Verh. B. G. XXII Perc.	1	.	.	.
12 <i>Polynemus dubius</i> Blkr. sub nom. <i>P. longifilis</i> CV. N. T. N. I. III 418.	.	1	.	.	.	1	1	.	.
13 » <i>macronema</i> Blkr, ibid. III 419.	.	1	.	.	.	1	.	.	.
14 » <i>multifilis</i> Schleg. = <i>P. polydactylus</i> Blkr, ibid. III 417.	.	1
15 » <i>tetradactylus</i> CV. Verh. B. G. XXII Perc.	1	.	.	1
16 <i>Platycephalus insidiator</i> Bl. ibid. Sclerop.	.	1	1	.	.
17 » <i>scaber</i> CV. ibid.	1	.	.	.
18 <i>Apistus cottoïdes</i> CV. N. T. N. I. II 459.	1
19 <i>Synanceia asteroblepa</i> Richds. ibid. III 419.	1
20 <i>Otolithus borneënsis</i> Blkr, ibid. I 263.	.	1
21 » <i>microdon</i> Blkr, ibid. V. B. XXIII Sciaen.
22 <i>Corvina celebica</i> Blkr, N. T. VII. 244.	.	1
23 » <i>jubata</i> Blkr, ibid. VIII.	.	1
24 » <i>Kuhlîi</i> CV. V. B. G. XXIII Sciaen.	1
25 » <i>polykladiskos</i> Blkr, N. T. III 420.	.	1
26 » <i>sampitensis</i> Blkr, ibid. III 421.	1	.	.	.
27 » <i>trachycephalus</i> Blkr, ibid. II 200.	.	1	.	.	.	1	.	1	.
Transport . . .	1	14	0	0	0	11	6	2	4

Nomina Systematica.	Habitatio borneënsis.								
	Ignota.	Bandjermas.	Duson.	Pengaron.	Prabukarta.	Sampit.	Pontianak.	Sambas.	Pamangkat.
Per transport . . .	1	14	0	0	0	11	6	2	4
28 <i>Corvina Wolffii</i> Blkr. <i>ibid.</i> II 63.	.	1
29 <i>Pristipoma argenteum</i> CV. V. B. G. XXIII Sciaen.	1	.	.	.
30 » <i>nageb</i> Rüpp. <i>ibid.</i>	1	.	.	.
31 <i>Diagramma crassispinum</i> Rüpp. <i>ibid.</i>	1	.	.	.
32 <i>Anabas oligolepis</i> Blkr, N. T. VIII.	.	1
33 » <i>scandens</i> CV. Verh. B. G. XXIII Doolh. K. (ex parte).	.	1	.	1	1	.	1	1	.
34 <i>Polyacanthus Einthovenii</i> Blkr, N. T. II. 423.	.	1	1	.
35 » <i>Helfrichii</i> Blkr, <i>ibid.</i> VIII.	.	1
36 <i>Helostoma Temminckii</i> K. v. H. V. B. G. XXIII Doolh. K.	.	1
37 <i>Trichopus Leerii</i> Blkr, N. T. II 577,	.	1
38 » <i>striatus</i> Blkr, <i>ibid.</i> I 106 V. B. G. XXIII Doolh. K.	.	1
39 » <i>trichopterus</i> CV. V. B. G. XXIII Doolh. K.	.	1	.	1
40 <i>Betta anabatoides</i> Blkr. <i>ib.</i> N. T. N. I. I 269.	.	1	1	.
41 <i>Ospromenus olfax</i> Comm. V. B. G. XXIII Doolh. K. [V 137.	.	1	1	.
42 <i>Ophicephalus bankanensis</i> Blkr, N. T. III 726,	.	1
43 » <i>lucius</i> K. v. H. V. B. G. XXIII Doolh. K.	.	1	.	.	1	.	1	1	.
44 » <i>marulioides</i> Blkr, N. T. N. I. II 424.	1	.
45 » <i>melasoma</i> Blkr. <i>ibid.</i> II 424.	1	.
46 » <i>micropeltes</i> K. v. H. V. B. G. XXIII Doolh. K.	.	1	1	.
47 » <i>pleurophthalmus</i> Blkr, N. T. I 270.	.	1
48 » <i>rhodotaenia</i> Blkr, <i>ibid.</i> II 425.	1	.
49 » <i>Stevensii</i> Blkr, <i>ibid.</i> V 444.	1	.	.
50 » <i>striatus</i> Bl. V. B. G. XXIII Doolh. K.	.	1	.	1	.	.	1	1	.
51 <i>Scatophagus argus</i> CV. <i>ibid.</i> XXIII Chaet.	.	1	.	.	.	1	1	1	1
52 <i>Drepane punctata</i> CV. <i>ibid.</i>	.	1	.	.	.	1	.	1	1
53 <i>Toxotes jaculator</i> CV. <i>ibid.</i>	.	1	1	.	.
54 <i>Chorinemus Commersonianus</i> CV. <i>ibid.</i> XXIV Makr.	1	.	.	.
55 <i>Trachinotus mookalee</i> CV. <i>ibid.</i>	1	.	.	.
56 <i>Trichiurus haumela</i> CV. <i>ibid.</i>	1
57 <i>Caranx Forsteri</i> CV. <i>ibid.</i>	1
58 <i>Equula ensifera</i> CV. <i>ibid.</i>	.	1	.	.	.	1	.	1	.
59 » <i>gerreoides</i> Blkr, <i>ib.</i> N. T. N. I. I 371.	1
60 » <i>filigera</i> CV. V. B. G. XXIV Makr.	1	.	.	.
61 <i>Amphacanthus marmoratus</i> CV.	1
62 <i>Mastacembelus erythrotaenia</i> Blkr, Nat. T. N. Ind. I 10.	.	1	1	.
63 » <i>unicolor</i> CV. V. B. G. XXIII Notac.	.	.	.	1
64 <i>Rhynchobdella ocellata</i> CV. <i>ibid.</i>	1	.
65 <i>Mugil borneënsis</i> Blkr, N. T. N. I. II 201.	.	1
66 » <i>melanochir</i> K. v. H. <i>ibid.</i> III 423.	1	.	.	.
67 » <i>oligolepis</i> Blkr (sub nomine <i>M. macrolepis</i> Blkr) <i>ib.</i> III 422.	1
Transport . . .	2	36	0	4	2	22	21	71	10

Nomina Systematica.	Habitatio borneensis.								
	Ignota.	Bandjermas.	Duson.	Pengaron.	Prabukarta.	Sampit.	Pontianak.	Sambas.	Pamangkat.
Per transport . . .	2	36	0	4	2	22	12	17	10
63 <i>Gobius borneensis</i> Blkr, ib. I 10.	.	1
69 » <i>chlorostigma</i> Blkr, V. B. G. XXII Gob.	1
70 » <i>Hoevenii</i> Blkr, N. T. N. I. II 426.	1	.
71 » <i>kokius</i> CV. V. B. G. XXII Gob.	.	1	1	1	.
72 » <i>xanthozona</i> Blkr, ibid.	1	.	.
73 <i>Apocryptes changua</i> CV. V. B. G. XXII Gob.	.	1
74 » <i>macrolepis</i> Blkr, N. T. N. II 66.	.	1	1	.	.
75 <i>Trypauchen vagina</i> CV. V. B. G. XXII Gob.	1	.	.	.
76 <i>Periophthalmus borneensis</i> Blkr, N. T. N. I. I p. 11.	.	1	1	.
77 <i>Boleophthalmus Boddaertii</i> CV. Verh. B. G. XXII Gob.	.	1
78 <i>Eleotris marmorata</i> Blkr, N. T. N. I. III 424.	.	1	1	.	.
79 » <i>melanostigma</i> Blkr V. B. G. XXII Gob.	.	1	1	.
80 » <i>urophthalmus</i> Blkr, N. T. N. I. II 202.	.	1
81 » <i>urophthalmoides</i> Blkr, ibid. IV 273.	.	1	1	.
82 » <i>Wolfii</i> Blkr, ibid. I 253.	.	1
83 <i>Philypnoïdes surakartensis</i> Blkr, V. B. G. XXII Gob.	1	.
84 <i>Callionymus sagitta</i> Pall. N. T. N. I. I 31.	1	.	.	.
85 <i>Batrachus grunniens</i> CV. ibid. II p. 487.	1	.	.	.
86 <i>Nandus nebulosus</i> Blkr, ibid. III p. 92.	1	.	.
87 <i>Catopra fasciata</i> Blkr, ibid. II 65.	.	1	.	1
88 <i>Glyphisodon modestus</i> Schl. Mull. ib. IV 285.	1
89 » <i>unimaculatus</i> CV. ibid. IV 284.	1
90 <i>Wallago bimaculatus</i> Blkr, = <i>Silurus bimaculatus</i> Bl. V. B. G. XXI Silur.	.	.	.	1
91 » <i>dinema</i> Blkr, N. T. N. I. II 202.	.	1
92 » <i>Leerii</i> Blkr, ibid. II 427.	1	1	.
93 <i>Silurus apogon</i> Blkr, ibid. II 67.	.	1
94 » <i>bicirrhis</i> CV. ibid. I 271.	1
95 » <i>cryptopterus</i> Blkr, ibid. I 270.	.	1	1	.
96 » <i>hexapterus</i> Blkr, ibid. II 203.	.	1
97 » <i>lais</i> Blkr, ibid. II 423.	1	.
98 » <i>limpok</i> Blkr, ibid. III 533.	1	.	.
99 » <i>macronema</i> Blkr, ibid. II 203.	.	1
100 » <i>phaiosoma</i> Blkr, ibid. II 423.	1	.
101 » <i>placacronotus</i> Blkr, ibid. II 423.	1	.
102 <i>Bagrus gulio</i> CV. V. B. G. XXV Beng.	.	1
103 » <i>Hoevenii</i> Blkr, ibid. XXI Silur. bat.	1	.	.
104 » <i>macronema</i> Blkr, ibid.	.	.	.	1	.	.	.	1	.
105 » <i>micracanthus</i> Blkr, ibid.	1	.
106 » <i>nemurus</i> CV. ibid.	.	1	.	1	.	.	1	1	.
107 » <i>poecilopterus</i> K. v. II. N. T. N. I. V 445.	1	.
108 » <i>Wolfii</i> Blkr, ibid. II 205.	.	1
109 <i>Bagrioïdes melanopterus</i> Blkr, ibid. II 204.	.	1	1	.
110 <i>Fangasius macronema</i> Blkr, ibid. I 11.	.	1
111 » <i>polyuranodon</i> Blkr, ibid. III 425.	.	1
112 » <i>rios</i> Blkr, ibid. II 205.	.	1	.	1
Transport. . . .	4	60	0	9	3	25	21	33	11

Nomina Systematica.	Habitatio borneensis.								
	Ignota.	Bandjermas.	Duson.	Pengaron.	Prabukarta.	Satupit.	Pontianak.	Sambas.	Pamangkat.
Per transport . . .	4	60	0	9	3	25	21	33	11
113 Arius borneensis Blkr, ibid. II 67.	.	1	.	.	1
114 » truncatus CV. ibid. III 426.	1
115 Ketengus typus Blkr, ibid. I 271.	.	1
116 Pimelodus borneensis Blkr, ibid. II 430.	.	1	1	.
117 Plotosus unicolor K. v. H. B. G. XXI Sil. bat.	.	1
118 Chaca bankanensis Blkr, N. T. N. I.	.	1
119 Clarias leiocanthus Blkr, ibid. II 430.	1	.
120 » melasoma Blkr, ibid. III 427.	1
121 » pentapterus Blkr, ibid. II 206.	.	1	.	1	.	.	1	1	.
122 » punctatus CV. V. B. G. XXI Sil. bat.	.	1	1	.
123 Heterobranchus tapeinopterus Blkr, N. T. N. I. III 732.	1	.
124 Barbus amblycephalus Blkr, ibid. VIII p.	.	.	.	1
125 » carassioides Heck. Spec.?	1
126 » erythropterus Blkr, V. B. G. XXIII Ichth. M. O. Jav.	.	.	.	1
127 » heteronema Blkr, N. T. N. I. V 446.	1	.
128 » Hoevenii Blkr, ibid. II 207.	.	1	.	1
129 » kallopterus Blkr, ibid. I 13.	.	1
130 » kusanensis Blkr, ibid. III 429.	1
131 » laevis CV. ibid. V 447.	.	.	.	1
132 Systemus apogon CV. ibid. III 423.	1	.	.	1	.
133 » bulu Blkr, ibid. II 207.	.	1	1	.	.
134 » janthochir Blkr, ibid. V 443.	1	.	.
135 » melanopterus Blkr, ibid. V 449.	.	1	.	1	.	.	1	.	.
136 » microlepis Blkr, ibid. I 12.	.	1
137 » truncatus Blkr, ibid. I 13.	.	1	1	.	.
138 Capoeta enoplos Blkr, ibid. II 431.	1	1	.
139 » macrolepidota CV. V. B. G. XXIII Ichth. M. O. Jav.	1	.
140 » microlepis Blkr, N. T. N. I. II 206.	.	1
141 Dangila festiva Blkr = Cyrene festiva Heck	1
142 » ocellata Blkr = Cyrene ocellata Heck. = Dangila microlepis Blkr, ib. III 595	1
143 » spilurus Blkr, ibid. I 272.	.	1
144 Rohita Artedii Blkr, ibid. II 434.	1	.
145 » erythrurus CV. ibid. V 452.	.	.	.	1
146 » Hasseltii CV. ibid. V 450.	.	1	.	1	.	.	1	1	.
147 » melanopleura Blkr, ibid. III 430.	.	1	1	.	.
148 » Schlegelii Blkr, ibid. II 432.	.	1	.	.	1	.	1	.	.
149 » vittata CV. ibid. V 451.	.	1
150 Leuciscus dusonensis Blkr, ibid. I 14.	.	1	.	1	.	.	1	1	.
151 » Einthovenii Blkr, ibid. II 434.	1	.
152 » kallochroma Blkr, ibid. I 272.	.	1	1	.
153 » oxygaster CV. ibid. V 453.	.	.	.	1
154 » oxygastroides Blkr, ibid. III 431.	1	.	.	1	.
155 » uranoscopus Blkr, ibid. I 14.	.	1	.	1	.	.	1	1	.
156 Cobitis barbatuloides Blkr, ibid. II 435.	1	.
157 » hymenophysa Blkr, ibid. III 602.	1	.	.
Transport . . .	7	32	0	20	9	25	33	50	12

Nomina Systematica.	Habitatio borneensis.									
	Ignot.	Bandjermas.	Duson.	Pengaron.	Prabukarta.	Sampit.	Pontianak.	Sambas.	Pamangkat.	
Per transport. . . .	7	82	0	20	9	25	33	50	12	
153 <i>Belone cancelloides</i> Blkr, ibid. V 454.	1	.	.	.
159 » <i>caudimacula</i> Cuv. V. B. G. XXIV Snoek.	.	1	.	.	.	1	1	.	1	.
160 <i>Hemiramphus borneensis</i> Blkr ib. N. T. II 63.	.	1
161 » <i>Gaimardi</i> CV. V. B. G. XXIV Snoek.	1
162 <i>Panchax Buchanani</i> CV. ib. XXV Nal. Ichth. Beng.	.	.	1
163 <i>Apteroptus pictorius</i> Richds.	1
164 <i>Luciocephalus pulcher</i> Blkr, N. T. I, 273, III 99.	.	1
165 <i>Chirocentrus hypselosoma</i> Blkr, ib. III 71.	1
166 <i>Osteoglossum formosum</i> Schl. Mull. ib. II 436.	.	.	1	.	.	.	1	1	.	.
167 <i>Notopterus borneensis</i> Blkr, ib. II 437. V. B. G. XXIV Chir.	1	.	.
168 » <i>hypselonotus</i> Blkr, ibid.	.	1
169 » <i>lopis</i> Blkr ib. I 423 V. B. G. XXIV Chir.	.	.	.	1
170 » <i>maculosus</i> Blkr, ib. II 438, ibid.	1	1	.	.
171 <i>Clupeoides borneensis</i> Blkr, ibid. I 275 ib. XXIV Har.	.	1	1	.	.
172 <i>Pellona Grayana</i> CV ? V. B. G. XXIV Har.	.	1	1
173 » <i>Russellii</i> Blkr, ib. N. T. N. I. III 27.	1	1	.
174 » <i>xanthopterus</i> Blkr, ib. II 439.	1	1	.
175 <i>Spratella pseudopterus</i> Blkr, ib. III 432.	1
176 <i>Pristigaster tartoor</i> CV. V. B. G. XXIV Har.	1
177 <i>Alausa toli</i> CV.	1
178 <i>Engraulis Brownii</i> CV. V. B. G. XXIV Har.	1
179 » <i>erocodilis</i> Blkr, ib. N. T. N. I. I 15.	.	1
180 » <i>melanochir</i> Blkr, ibid.	.	1	1	1	.
181 » <i>Pfeifferi</i> Blkr, N. T. N. I. III 433.	1	.	.	.
182 » <i>rhinorhynchos</i> Blkr, ib. III 435 V. B.	1
183 » <i>tri</i> Blkr, ib. III 434. ibid.	1
184 <i>Coilia borneensis</i> Blkr, ib. III 437, ibid.	.	1
185 » <i>macrognathos</i> Blkr, ibid. III 436.	1
186 <i>Chatoessus chacunda</i> CV. V. B. G. XXIV Har.	1	1	.
187 <i>Rhombus lentiginosus</i> Richds. ib. XXIV Pleur.	1	1	.	1	.
188 <i>Synaptura ommatura</i> (<i>Solea ommatura</i> Richds).	1
189 » <i>panoïdes</i> Blkr, V. B. G. XXIV Pleur. N. T. N. I. II 440.	.	1	1	.	.	.
190 <i>Achiroïdes melanorhynchos</i> Blkr, ib. I 15.	.	1
191 <i>Plagusia Feldmanni</i> Blkr, N. T. N. I. I 455.	.	.	.	1
192 » <i>microlepis</i> Blkr, ib. I 413 B. G. XXIV Pleur.	.	1	.	.	.	1
193 » <i>oxyrhynchos</i> Blkr, ibid.	.	1
194 » <i>potous</i> Cuv. V. B. G. XXIV Pleur.	1
195 <i>Echeneis neuerates</i> L. ibid. Chir.	1
196 <i>Conger talabon</i> Cuv. N. T. N. I. V 456 V. B. G. XXV Mur.	1
197 <i>Ophisurus hypselopterus</i> Blkr, ib. II 69 ibid.	.	1
198 » <i>potamophilus</i> Blkr, ibid. V 458. ib.	1	.	.
199 <i>Muraena bullata</i> Richds.	1
200 » <i>reticulata</i> Richds.	1
Transport. . . .	12	97	1	22	9	33	40	59	25	

Nomina Systematica.	Habitatio borneënsis.								
	Ignota.	Bandjermas.	Duson.	Pengaron.	Prabukarta.	Sampit.	Pontianak.	Sambas.	Pamangkat.
Per transport. . . .	12	97	1	22	9	33	40	59	25
201 <i>Symbranchus immaculatus</i> Bl. N. T. III 433. V. B. G. XXV Mur. Sijabr.	.	1
202 <i>Gastrophysus argenteus</i> J. Müll. = <i>Tetraödon argenteus</i> Lacép. N. T. III 737.	1	.
203 » <i>lunaris</i> J. Müll. = <i>Tetraödon lunaris</i> Cuv. V. B. G. XXIV Blootkak.	1	1
204 » <i>oblongus</i> J. Müll. = <i>Tetraödon oblongus</i> Bl. <i>ibid.</i>	1	.	.	.
205 <i>Arothron leiurus</i> Blkr = <i>Tetraödon leiurus</i> Blkr, N. T. N. I. III 440.	1
206 » <i>palembangensis</i> Blkr = <i>Tetraödon palembangensis</i> Blkr, <i>ibid.</i> 605.	1	.	.
207 » <i>potamophilus</i> Blkr = <i>Tetraödon potamophilus</i> Blkr, V. B. G. XXIV Blootk.	.	1	1	1	1
208 <i>Chonerhinos modestus</i> Blkr. = <i>Tetraödon modestus</i> Blkr, N. T. I 16, III 440.	.	1	1	1	.
209 » <i>naritus</i> Blkr = <i>Tetraödon naritus</i> Richds. <i>ibid.</i> III 439 (1).	.	1	1	1
210 <i>Balistes aculeatus</i> L. V. B. G. XXIV Balist.	1
211 » <i>rectangulus</i> Bl. Schn.	1
212 <i>Triacanthus Nieuhofii</i> Blkr, V. B. G. XXIV Bal. N. T. III 459.	1	.	.	.
213 » <i>Russellii</i> Blkr, V. B. G. XXIV Balist.	.	1
214 <i>Syngnathus boaja</i> Blkr, N. T. I, 16. V. B. G. XXV Trosk. V.	.	1	1	1	.
215 » <i>deokhatoides</i> Blkr, V. B. G. XXV Trosk. IV.	1	.	.
216 » <i>heterosoma</i> Blkr, <i>ib.</i> N. T. N. I. II 441.	1	.
217 <i>Sphyrna Blochii</i> MH. V. B. G. XXIV Plag.	1	.
218 <i>Pristis dubius</i> Blkr, <i>ib.</i> N. T. N. I. V 459.	.	1
219 » <i>zysron</i> Blkr, <i>ibid.</i> <i>ibid.</i> III 441.	.	1
220 <i>Rhinobatus ligonifer</i> Cant. V. B. G. XXIV Plag.	.	.	.	1	.	.	1	.	.
221 <i>Trygon pareh</i> Blkr, <i>ibid.</i>
222 » <i>undulata</i> Blkr, <i>ibid.</i>	.	1
223 <i>Pteroplatea micurus</i> MH. <i>ibid.</i>	1
224 <i>Amphioxus Belcheri</i> Gr.	1
Totaal. . . .	16	106	1	23	10	36	45	67	28

Men ontwaart alzoo, dat tot nog toe van Bandjermasin verre weg de meeste soorten zijn bekend geworden, terwijl Sambas ten deze de tweede plaats en Pontianak de derde plaats inneemt, ofschoon laatstgenoemde plaats, door hare ligging aan het uitgestrekte stroomgebied der Kapoeas zeker niet minder rijk is aan soorten dan Bandjermasin.

(1) Et Sarawak.

DESCRIPTIONES SPECIERUM DIAGNOSTICAE.

SCIAENOÏDEI.

Corvina jubata Blkr.

Corvin. corpore oblongo compresso, altitudine $4\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $1\frac{3}{4}$ in ejus altitudine; capite 4 et paulo in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{3}{4}$, latitudine $1\frac{3}{4}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro $3\frac{3}{4}$ ad $3\frac{5}{4}$ in longitudine capitis; linea rostro-dorsali declivi fronte concaviuscula; rostro obtuso convexo-truncato ante os prominente oculo brevior; maxilla superiore maxilla inferiore paulo longiore sub oculi dimidio posteriore desinente $2\frac{3}{4}$ circiter in longitudine capitis; ore infero rictu subhorizontali; dentibus maxillis bene conspicuis pluriseriatis, maxilla inferiore aequalibus, maxilla superiore serie externa seriebus internis longioribus postrorsum longitudine decrescentibus utroque latere p. m. 20; mento poris 5 bene conspicuis; praeperculo, suboperculo interoperculoque denticulatis, denticulis gracilibus valde conspicuis; praeperculo margine posteriore convexo angulo obtuse rotundato, toto margine dentibus p. m. 40, dentibus angularibus ceteris longioribus; linea dorsali rotundata valde convexa; linea ventrali rectiuscula; linea laterali usque sub 2^a quarta parte pinnac dorsalis radiosae curvata, singulis squamis plus minusve ramosa; squamis corpore, genis operculisque cycloïdeis, vertice et nuca et interdum etiam praepercularibus inferioribus etenoides, dentibus squamarum setiformibus vertice nucaque erectis curvatis jubam quasi efficientibus; squamis lateribus 50 p. m. in serie longitudinali; pinna dorsali parte spinosa parte radiosae non altiore longitudine basi $1\frac{1}{2}$ circiter in longitudine dorsalis radiosae spinis gracilibus non flexilibus 1^a ceteris brevior, 2^a 3^a multo, 3^a 4^a multo brevioribus, 4^a ceteris longiore corpore plus duplo humiliore, ultima penultima longiore; dorsali radiosae convexiuscula postice rotundata; pectoralibus acutiusculis 6 et paulo, ventralibus acutiusculis radio 1° parum producto 7 et paulo, caudali rhomboidea $4\frac{3}{4}$ circiter in longitudine corporis; anali parte radiosae obtusa convexa spina 2^a radio 1° duplo brevior crassa striata 4 in longitudine capitis; colore corpore superne dilute viridescente, inferne argenteo; operculo superne macula diffusa coerulea quasi subcutanea; pinnis flavescentibus, ventralibus analique radiosae inferne late albidis, dorsali spinosa fusco marginata, pectoralibus medio dense fusco arenatis.

B. 7. D. 11/23 vel 11/24 (rad. ant. simpl.). P. 2/18. V. 1/5. A. 2/3
vel 2/9. C. 17 et lat. brev.

Habit. Bandjermasin, in fluviis.

Longitudo speciminis unici 127".

Aanm. Deze soort is uiterst merkwaardig door hare schubvorming. De schubben van het geheele ligchaam, uitgezonderd die van kruin en nek, zijn gladrandig (ongetand), terwijl daarentegen de kamschubben van nek en kruin de tandjes zoodanig ontwikkeld hebben, dat zij een borstelvormig aanzien erlangen en door hunne gekromde rigting naar boven nek en kruin een beborsteld of kort gemaand aanzien geven. De tandborstels bevinden zich bij mijn voorwerp ook aan de onderste preoperkelschubben der rechterzijde terwijl die der linkerzijde gladrandig zijn. De soort staat overigens in verwantschap nabij *Corvina Kuhlii* CV., *Corvina sina* CV. enz. doch is er nog door meerdere andere kenmerken gemakkelijk van te onderscheiden.

LABYRINTHIFORMES.

Anabas oligolepis Blkr.

Anab. corpore oblongo compresso, altitudine spinam dorsi 1_m inter et spinam ventralem $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{3}{4}$, supra spinam analem 1^m $3\frac{1}{3}$ ad $3\frac{1}{2}$ in ejus longitudine, latitudine (capite) $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{4}$ in ejus altitudine; capite obtuso convexo $3\frac{1}{2}$ ad 4 et paulo in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; oculis diametro 4 fere ad 4 et paulo in longitudine capitis, diametris $1\frac{1}{2}$ ad 2 distantibus; linea rostro-frontali convexa; rostro obtuso oculo brevior; maxillis aequalibus, superiore sub oculi dimidio anteriore desinente; dentibus maxillis pluriseriatis serie externa seriebus internis majoribus; dentibus vomerinis anticis parvis aequalibus in vittam brevem semilunarem, vomerinis posticis valde conspicuis in figuram ∇ formem dispositis; osse suborbitali, operculo, suboperculo interoperculoque dentatis, dentibus angulo operculi et suboperculi elongatis; squamis ctenoideis, lateribus 27 in serie longitudinali, 13 in serie transversali; linea laterali singulis squamis tubulo simpliciter utroque latere poro vel fovea munito notata sub spinis dorsi subposticis interrupta; pinnis dorsali et anali parte spinosa parte radiosa humilioribus spinis, anterioribus 2 exceptis, subaequalibus, parte radiosa rotundatis corpore duplo circiter humilioribus; pectoralibus obtusis rotundatis 5 ad $5\frac{1}{2}$, ventralibus acutis convexis $6\frac{1}{2}$ ad $6\frac{3}{4}$, caudali obtusa rotundata $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{3}{4}$ in longitu-

dine corporis; colore corpore superne olivaceo vel profunde viridi inferne aurantiaco; vittis maxillo-praeoperculari et maxillo-interoperculari fusciscentibus; lateribus vulgo vittis longitudinalibus diffusis profunde olivaceis; cauda basi pinnae macula magna rotunda nigro-fusca aetate provectoribus minus conspicua; pinnis dorsali, anali et caudali violaceo-vel aurantiaco-olivasecentibus, caudali, dorsali et anali radios junioribus aurantiaco, dorsali et anali spinosis nigro marginatis; pectoralibus membrana aurantiacis apice frequenter fuscis.

B. 6. D. 17/8 vel 17/9 vel 18/8 vel 18/9 vel 16/8 vel 16/9. P. 2/14 vel 2/13. V. 1/5. A. 10/9 vel 10/10 vel 9/9 vel 9/10. C. 15 vel 16 et lat. brev.

Syn. *Ikan Betok* Malaie.

Habit. Bandjermasin, in aquis dulcibus.

Longitudo 9 speciminum 82^{mm} ad 115^{mm}.

Aann. Het wordt meer en meer tot zekerheid, dat de zoete wateren van den Indischen Archipel meerdere soorten van *Anabas* bevatten. In 1851 reeds beschreef ik eene nieuwe soort van Celebes onder den naam van *Anabas variegatus*, naar eene tekening, nagelaten door wijlen het lid der Natuurkundige commissie FORSTEN. De talrijke voorwerpen, welke ik bezit van *Anabas scandens* CV. vertoonen onderling zoovele afwijkingen, dat ik vermoed, dat zij tot drie verschillende soorten behooren. Een daarvan, *Anabas macrocephalus* Blkr van Java, is reeds in het 7^e deel van het Natuurkundig Tijdschrift voor Ned. Indië beschreven. De onderwerpelijke soort is eene van *Anabas scandens* CV. zoowel als van *Anabas macrocephalus* Blkr verschillende, welke zich standvastig onderscheidt door grootere schubben, waarvan er slechts 27 op eene overlansche rei gaan, terwijl de overige soorten minstens 30 schubben op zoodanige rei hebben. Verdere kenmerken zijn gelegen in het stompe bolle profiel en de groote staartvlek, doch deze kenmerken zijn minder wezenlijk en in vergelijking met de andere soorten niet zoo scherp op te vatten.

Polyacanthus Helfrichii Blkr.

Polyac. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{3}{4}$ in ejus longitudine, latitudine 2 fere in ejus altitudine; capite acutiusculo $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis, aequo alto circiter ac longo, poris notato; oculis subposteris diametro $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; lincis rostro-frontali declivi convexiuscula, rostro-pectoralis convexa; rostro oculo brevior;

dentibus maxillis serie externa seriebus internis longioribus, maxilla inferiore antice 8 p. m. ceteris omnibus longioribus; denticulis praeopercularibus vix conspicuis; squamis ctenoideis, lateribus 32 p. m. in serie longitudinali; linea laterali sub pinnae dorsalis spinosae parte posteriore valde deflexa vel subinterrupta, cauda rectiuscula; pinnis dorsali et anali radiosis valde acutis radiis longissimis corpore interdum vix vel non humilioribus; pectoralibus et caudali obtusis rotundatis 4 circiter in longitudine corporis; ventralibus radio bifido prodneto pectoralibus longiore; colore corpore pinnisque violascente-viridi; dorsali analique radiosis atque caudali membrana inter singulos radios venula ramosa coerulescente-violacea; ventralibus plus minusve aurantiacis.

B. 6. D. 19/11 vel 19/12 vel 18/11 vel 18/12. P. 1/11. V. 1/5. A. 17/11 vel 17/12 vel 16/12 vel 16/13. C. 16 et lat. brev.

Habit. Bandjermasin, in fluviis.

Longitudo 2 speciminum 112^{'''} et 125^{'''}.

Aanm. Ik durf niet met zekerheid bepalen of de bovenbeschrevene voorwerpen tot eene eigene soort behooren. Zij zijn zeker zeer na verwant aan *Polyacanthus Hasseltii* CV., doch bij alle mijne voorwerpen dezer laatstgenoemde species gaat de hoogte des ligchaams nog geene driemaal in zijne lengte en is het ligchaam alzoo zeer aanmerkelijk minder slank dan bij *Polyacanthus Helfrichii*. Grootere reijen voorwerpen van verschillende grootte van *Polyacanthus Helfrichii* zullen eerst laten beslissen of zij welligt slechts eene klimaatsverscheidenheid is van *Polyacanthus Hasseltii*. Haren naam heb ik ontleend aan den heer C. HELFRICH, officier van gezondheid der 2^e kl. te Bandjermasin, aan wiens welwillende toezending hare kennis te danken is.

SILURŌIDEI

Bagrus gulio CV. Poiss. XIV p. 310. Blkr, Verh. Bat. Gen. XXV Nalez. Ichth. Beng, p. 116.

Bagr. corpore subelongato vel elongato compresso, altitudine $4\frac{1}{2}$ ad $5\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; capite acuto $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{3}{5}$ ad $1\frac{2}{5}$, latitudine $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{5}$ in ejus longitudine; linea rostro-dorsali capite declivi rectiuscula vel convexiuscula; oculis diametro 5 ad $6\frac{1}{2}$ in longitudine capitis, diametris 2 ad 3 distantibus; scuto capitis granuloso, granulis confertis, irregulariter collocatis, sulco longitudinali

parte anteriore tantum diviso; crista interparietali trigona duplo circiter longiore quam basi lata, dimidio basali granulosa granulis confertis, apice glabra os interspinosum acutum granulosum vel glabrum attingente vel subattingente; rostro depresso acuto oculo junioribus minus, adultis plus duplo longiore, linea anteriore obtusa rotundata; dentibus maxillis pluri-seriatis setosis aequalibus, vomero-palatinis pluri-seriatis in vittam semi-lunarem indivisam dispositis; cirris 8, nasalibus regionem postocularem, supramaxillaribus ventrales vel analem, inframaxillaribus externis pectoralis partem posteriorem, inframaxillaribus internis spinam pectoralem fere attingentibus; maxilla superiore maxilla inferiore longiore; operculo radiatim rugoso granuloso; osse scapulari acuto granuloso; linea laterali simplice non fimbriata inferne porosa, rectiuscula; pinna dorsali radiosa acuta corpore non vel vix humiliore, spina valida longitudine $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{2}$ in longitudine capitis, antice granosa, lateribus rugosa, postice et antice apice dentibus bene conspicuis serrata; dorsali adiposa plus duplo ejus longitudinis a dorsali radiosa remota, capite triplo circiter brevior, margine anteriore superiore obliquo convexo; pinnis pectoralibus acutis $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{2}$ in longitudine capitis, spina crassa spina dorsali longiore antice granulosa lateribus sulcosa postice dentibus magnis 8 ad 16 serrata; ventralibus angulatis oblique subtruncatis pectoralibus multo brevioribus; anali angulata non emarginata, vix vel non altiore quam longa, dorsali adiposa longiore; caudali profunde incisa lobis acutis superiore longiore 4 ad 5 in longitudine corporis; colore corpore superne nigricante vel profunde vel nitide viridi, inferne margaritaceo vel flavescente; pinnis roseo-vel violascente-viridibus plus minusve fusco arenatis vel rubro tinctis.

B. 9 vel 10. D. $1/7$. P. $1/3$ vel $1/3$. V. $1/5$. A. $4/10$ vel $5/10$ vel $5/11$. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Pennevisch* Nieuh. Gedenk. Zee- en Lantreiz. p. 272 fig.

Pimelodus gulo Buch. Ham. Gang. Fisch. p. 201, 379 tab. 23 fig. 66.

Bagre gulo CV. Poiss. XIV p. 310.

Pimelodus abbreviatus K. v. H. apud CV. Poiss. XIV p. 311.

Bagrus abbreviatus CV. Poiss. XIV p. 311. Cant. Cat. Mal. Fish.

p. 255. Blkr. loc. plur.

Bagre raccourci CV. ibid.

Bagrus albilabris CV. Poiss. XIV p. 308.

Bagre à lèvres blanches CV. ibid.

Bagrus fuscus CV. ibid. p. 309.

Bagre brun CV. ibid.

Bagrus gulooides Blkr. Verh. Bat. Gen. XXI Silur. batav.

Bagrus melas Blkr. ibid.

Bagrus Schlegelii Blkr. ibid.

Bagrus rhodopterygius Blkr. ibid.

Tope keleti Indig. Pontic.

Nonatoro Bengal.

Gulio Bengal.

Ikan Lundu Mal. et Sundan.

Habit. Bandjermasin, in fluviis.

Batavia, Cheribon, Banten, Javae insulae, in mari, aquis
fluvio-marinis et in fluviis.

Calcutta, in flumine Hooghly.

Longitudo plus quam 50 speciminum 95^m ad 210^m.

Aanm. Elders reeds heb ik mij verklaard over de zamentrekking der verschillende namen, onder welke deze soort beschreven is, en hunnen grond hadden in de talrijke schakeringen in kleur en gedaante, welke zich bij haar voordoen. Daar de soort eene ruime geografische verbreiding heeft en langs de westkust van Java in onnoemelijk aantal voorwerpen voorkomt, bevreedt het mij, haar onlangs eerst van Borneo en nog nooit van eenig ander eiland in den Indischen Archipel ontvangen te hebben.

Chaca bankanensis Blkr.

Chac. corpore antice maxime depresso postice compresso, altitudine 10 ad $8\frac{1}{2}$, latitudine maxima 4 fere ad $3\frac{3}{4}$ in ejus longitudine; capite maxime depresso $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; latitudine capitis 1 et paulo ad $1\frac{1}{2}$, altitudine 3 ad 4 in ejus longitudine; oculis diametro 15 circiter in longitudine capitis; sento capitis glabro crista interparietali brevissima os interspinosum longissimum acutum glabrum attingente; rostro linea anteriore valde obtusa; osse supramaxillari longe post os intermaxillare producto post oculum desinente; maxilla superiore maxilla inferiore multo brevior; dentibus intermaxillaribus et inframaxillaribus pluriseriatis minimis, intermaxillaribus in vittam curvatam angulatam, inframaxillaribus in vittam semilunarem dispositis; orbita antice cirro duplici et fronte paulo post oculum cirro simplici oculo vix vel non longioribus obtusis; naribus posterioribus longe ante oculos, naribus anticis tubulatis rostri apice sitis; cirro labiali utroque latere osse supramaxillari brevior; regione maxillo-operculari cirris brevibus pluribus in seriem longitudinalem dispositis; cirris inframaxillaribus 4 internis anticis symphysis approximatis angulum oris non attingentibus, externis posticis post angulum oris insertis angulum maxillae inferioris posteriorem subattingentibus; cirris corpore nullis conspicuis; cute toto corpore glandulosa glandulis conspicuis; linea laterali antice maxime conspicua elevata postice parum conspicua; pinna dorsali 1^a convexa spina crassa radiis humilior antice apicem versus bidentata postice glabra; pectoralibus spina latissima spina dorsali longiore, superne carinata, inferne rotundata convexa, antice dentibus sluribus serrata, postice glabra; ventralibus obtusis rotundatis pectoralibus longioribus 7 fere in longitudine corporis; anali 1^a post initium dor-

salis 2^{ae} inserta obtusa rotundata paulo altiore quam basi longa; dorsali 2^a et anali 2^a cum caudali unitis radiis valde conspicuis dorsali et anali simplicibus; caudali postice rotundata radiis fissis mediis 6 circiter in longitudine corporis; corpore violascente-viridi fusco nebulato; cirris labialibus inframaxillaribusque fusco et aurantiaco annulatis; pinnis violaceo-fuscescentibus, dorsali 1^a, pectoralibus, ventralibus analique 1^a fusco reticulatis, dorsali 2^a, caudali analique 2^a fusco oblique transversim subfasciatis et reticulatis.

B 7. D 1^a. 1/4. P. 1/4. V. 6. A 1^a. s. D 2^a. 23 + C. 11 + A 2.
 11 = 45 vel D 2^a. 24 + C. 11 + A 2^a. 12 = 47.

Habit. Bandjermasin, in fluviis.

Banka, in fluviis.

Longitudo 4 speciminum 68^{mm} ad 134^{mm}.

Aanm. Ik beschreef deze soort reeds in Junij 1852 in mijne Bijdrage tot de kennis der ichthyologische fauna van het eiland Banka (Nat. Tijdschr. N. Ind. III p. 455) naar het eenige mij toen beschikbare defekte exemplaar. Sedert onving ik grootere en beter bewaarde voorwerpen, zoodat ik de vroegere diagnose thans heb kunnen verbeteren en vollediger maken. Van *Chaca lophioides* CV. verschilt zij, behalve door andere kenmerken, door door de afwezigheid van de onderlipsdraden en van de draden op rug en zijden boven en onder de zijlijn.

CYPRINOÏDEI.

Barbus amblycephalus Blkr.

Barb. corpore oblongo compresso, altitudine 3 in ejus longitudine, latitudine 3 fere in ejus altitudine; capite obtuso convexo 6 in longitudine corporis, aequo alto ac longo; latitudine capitis 1 $\frac{2}{3}$ circiter in ejus longitudine; ocalis diametro 3 $\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis, 1 $\frac{2}{3}$ in capitis parte postocnari, 1 $\frac{1}{2}$ fere distantibus; linea rostro-dorsali ubique fere convexa vertice ad nucliam tantum vix concava; rostro valde obtuso subtruncato oculo multo brevior non ante os prominente; maxilla superiore maxilla inferiore longiore, medioeriter deorsum protractili, 3 in longitudine capitis, sub oculi parte anteriore desinente; maxilla inferiore symphysi non uncinata vix tuberculata; rictu obliquo; labiis gracilibus terebibus; cirris pupillam attingentibus labialibus maxillaribus vix longioribus; operculo minus duplo altiore quam longo margine inferiore rectiusculo; dentibus pharyngealibus uncinato-subcochlearibus 2. 3. 5: 5. 3. 2, serie longiore 2 conicis apice acuminatis; osse scapulari obtuso rotundato; dorso angulato antice valde convexo ventre convexo altiore; squamis parte li-

bera longitudinaliter striatis, 35 vel 36 in linea laterali, 11 vel 12 in serie verticali quarum 6 supra lineam lateralem; linea laterali curvata lineam rostro-caudalem attingente, singulis squamis tubulo simplice notata; pinna dorsali acuta emarginata corpore duplo fere humiliore; spina dorsali crassa dentibus magniusculis serrata, capite paulo longiore, paulo post basin ventralium inserta, apice flexili, parte ossea 8 circiter in longitudine corporis; pinnis pectoralibus acutis ventrales non attingentibus et ventralibus acutis 6 et paulo, caudali lobis acutis 4 fere in longitudine corporis; anali acuta emarginata dorsali non multo humiliore, multo minus duplo altiore quam basi longa, radio simplice 3° cartilagineo; colore corpore superne viridescente, inferne argenteo; squamis dorso lateribusque basi vitula transversa violascente; pinnis roseis vel flavescentibus, ventralibus analique albescensibus, dorsali superne et caudali postice fuscescente marginatis.

B. 3.° D. 4/8 vel 4/9. P. 2/15. V. 2/3. A. 3/5 vel 3/6. C. 7/17/7
(lat. brev. incl.).

Habit. Pengaron, Borneo austro-orientalis, in fluviis.

Longitudo speciminis unici 290"

Aanm. Na verwant aan *Barbus erijthropterus* Blkr, verschilt onderwerpelijke soort daarvan echter door veel bollere profiel van den kop, welke even hoog als lang is, door kortere voeldraden, stomperen snuit, door een paar schubben meer in de zijlijn en door een rei schubben minder boven de zijlijn, welke ook minder gebogen is, en voorts nog door lagere rugvin, minder gewapenden en achter de basis der buikvinnen ingeplanten rugdoorn, enz.

Ik ontving mijn enig voorwerp van Pengaron, in zuidoostelijk Borneo, gelijktijdig met eenige voorwerpen van *Barbus erijthropterus* Blkr.

TRYGONES.

Trygon undulata Blkr. Verh. Bat. Gen. XXIV Plagiost. p. 70.

Tryg. corpore disciformi, disco paulo longiore quam alto, antice acuto, linea rostro-pectoralis antice praesertim concavinscula; capite longitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in latitudine disci maxima; rostro acuto 4 fere in latitudine disci, superne medio sulco longitudinali gracili; oculis diametro 5 ad 6 in longitudine rostri, diametris $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{1}{2}$ distantibus; foramine temporali trigono oculo majore; valvula nasali anteriore rictum non attingente, ciliis valde conspicuis; rictu sinuoso latitudine 3 circiter in longitudine rostri praeorali; velo postmaxillari superiore fimbriato; fundo cavitatis oris quadri- vel quinque-papillato; dentibus maxillis obtusis; dorso linea media et

circa lineam mediam granulis subcordiformibus, granulis aetate proveciore aetate juvenili numero multo majoribus; regione granulosa antice ad rostrum postice ad partem caudae liberam sese extendente; medio dorso tuberculis 2 vel 1 granulis multo majoribus; cauda disco multo longiore vestigio pinnarum nullo, basi spinulis nullis sed post spinam longam spinulis minimis scabra; appendicibus genitalibus pinnae ventrales non superantibus conicis non valvatis; colore corpore superne profunde viridi vitis latis flexuosis et maculis magnis polymorphis fusco-vel nigricante-violaceis, inferne albescente; cauda fusco-violaceo annulata.

Synon. *Ikan Parch kassi* Mal. Batav.

Habit. Bandjermasin, in fluviis.

Batavia, Samarang, Javae insulae, in mari.

Longitudo 5 speciminum 270" ad 320".

Aanm. *Trygon undulata* is na verwant aan *Trygon uarnak* Rüpp. doch onderscheidt er zich soortelijk van door het golfs- en nevelsgewijze gevlekt zijn van het bovenste gedeelte des lichaams, doordien de ligchaamsschijf langer dan breed is, de breedte van de bekspleet 3 maal gaat in de lengte van den snuit voor de bekspleet, de lengte van den kop slechts $2\frac{1}{2}$ maal gaat in de grootste breedte van de schijf, de oogen kleiner zijn, enz. Zij wordt tot meer dan 4 voeten breed en is te Batavia, hoezeer niet dagelijks voorkomende, toch ook niet zeldzaam.

Scripsi Batavia Calendis Novembris MDCCCLIV.
